

PARTS:

Apel·lant : Sr. **MMS**
Procurador : Sra. **HDB**
Advocat : Sra. **MCO**

Apel·lat : Sr. **APS**
Procurador : Sra. **CSM**
Advocat : Sr. **CPR**

SENTÈNCIA 011-2021

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President : Sr. **VINCENT ANIÈRE**
Magistrats: Sr. **CARLES CRUZ MORATONES**
Sr. JAUME TOR PORTA

Andorra la Vella, el 29 de gener del 2021.

En nom del Poble Andorrà.-

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions més amunt referenciades.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent el magistrat **Sr. JAUME TOR PORTA**, el qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

Primer.- En data 21 de març de 2012, la representació processal del senyor APS interposà demanda en reclamació de quantitat pel procediment civil ordinari contra el senyor MMS, tot sol·licitant que aquest darrer fos condemnat a satisfer-li la suma de 47.958 € amb els interessos legals que corresponguin des de la data de la reclamació de cada import facturat i fins el dia de l'efectiu pagament i, subsidiàriament amb els interessos legals a comptar de la contesta a la demanda, així com al pagament de les costes que es meritessin, inclosos els honoraris d'advocats, procuradors i perits.

Segon.- El dia 25 d'abril de 2012 el senyor MMS contestà la demanda articulada de contrari, sol·licitant la seva íntegra desestimació i imposant a l'adversa el pagament de les costes processals, inclosos els honoraris d'advocat i procurador i de qualsevol altra despesa que portés conseqüència del present procediment.

Tercer.- En dates 30 de maig i 27 de juny de 2012 les parts replicaren i duplicaren com esdevé acostumat i, una volta practicades les proves proposades per les parts i declarades pertinents i evacuats els respectius escrits de conclusions, l'Hble. Tribunal de Batlles dictà Sentència, quina part dispositiva, entre altres, estableix:

"DECIDEIX:

Primer.- que estimant substancialment la demanda formulada pel Sr. APS contra el Sr. MMS, ha de condemnar i condemna aquest darrer a pagar al primer la quantitat de quaranta-set mil nou-cents cinquanta-vuit euros (47.958 €), incrementada del d'interessos legals produïts d'ençà la data de la contesta a la demanda, això és el vint-i-cinc d'abril del dos mil dotze i fins que aquella sigui íntegrament satisfeta, imposant-li tanmateix les costes processals causades, de conformitat amb el que preveu el darrer considerant de la present resolució."

Quart.- Contra l'esmentada resolució interposa recurs d'apel·lació la representació processal del senyor MMS, tot interessant la seva revocació parcial i establint que el deute del seu representat ascendeix a 4.864,13 €, subsidiàriament a 6.920,63 € i més subsidiàriament a 15.084,41 €, i la condemna del senyor APS al pagament de les costes processals ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat i procuradora d'ambdues instàncies.

Cinquè.- Per la seva banda, la representació processal del senyor APS interessa la íntegra confirmació de la Sentència d'instància i la condemna del recurrent al pagament de les costes processals d'aquesta alçada, inclosos els honoraris d'advocat i procurador.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- No és discutit per les parts litigants que per encàrrec del senyor MMS, durant l'any 2004-2005 l'arquitecte senyor APS inicià els treballs administratius de regularització de l'Edifici X, continuant-les al 2009 amb la reforma amb ampliació de l'Aparthotel X, que finalitzà al 2011.

La discussió de les parts versa sobre l'import pendent dels honoraris que el senyor MMS ha de satisfer, encara a dia d'avui, a l'arquitecte senyor

APS i que la Sentència d'instància quantifica en la suma de 47.958.-€, augmentada dels interessos legals des de la contesta a la demanda.

Contra aquesta Sentència, que estima bàsicament les pretensions de la part agent, s'alça el senyor MMS.

Segon.- A través del seu escrit de conclusions d'apel·lació, la part recurrent impugna, en primer lloc, que la Sentència estimi acreditat el deute per import de 12.000 € en concepte d'honoraris tècnics 1 i facturats en data 12 de setembre de 2005; segonament, la desestimació de la prescripció invocada en relació a aquesta concreta factura del 2005; en tercer lloc, entén que el preu de l'obra, sobre el que s'han de calcular el honoraris de l'arquitecte és de 1.251.469 € i no de 1.671.374 € com considera la resolució recorreguda i, finalment, demana la condemna de l'adversa a satisfer les costes de primera instància.

Tercer.- Pel que fa referència a l'import de 12.000 en concepte d'Honoraris Tècnics 1, que la Sentència d'instància considera que no es van abonar per part del senyor MMS, hem de de convenir amb la part recurrent que la representació processal del senyor APS afirma en els seus escrits d'instància – a partir de l'escrit de rèplica- i, de forma més clara, en el de contesta a les conclusions d'apel·lació, que aquesta factura fou degudament abonada pel senyor MMS (f. 151 contesta demanda, f. 1964, conclusió Primera, on diu literalment la part avui recorreguda: *“no vulgui confondre la contrapart en dir que el que s'està reclamant és el cobrament d'una factura del 12 de setembre de 2005, per import de 12.000 €, aportada sota el número 3 amb l'escrit de demanda. (...) Doncs com aquesta actora ja ha explicat i demostrat, l'import de dotze mil euros corresponents a la factura de 12 de setembre de 2005 fou satisfet pel*

senyor MMS, pel concepte explicat en la factura (...)", i segon paràgraf del foli 1966).

Dit això, no se li pot exigir al senyor MMS l'aportació de la prova d'un fet que ja ha quedat acreditat, ja sigui pel reconeixement del propi creditor, ja sigui pel contingut dels extractes bancaris aportats als autes. En aquest sentit caldrà corregir la sentència d'instància.

Quart.- Ara bé, tal i com reconeix la pròpia part recurrent, el senyor APS reclama al senyor MMS el pagament de l'import de 12.000 € que malgrat finalment desvincula expressament de la dita factura de 2005, explica que deriva de la gentilesa (descompte) que efectuà l'arquitecte al senyor MMS, sempre i quan aquest pagués puntualment la resta d'honoraris. De fet, l'explicació més clara de l'origen d'aquest pretès deute, es troba al quart paràgraf del foli 1966, formant part de la conclusió primera de l'escrit de conclusions de l'agent de primera instància, on es diu literalment:

*"No es reclamen els 12.000 € que importà la factura de 12 de setembre de 2005. Perquè ja foren abonats en temps i forma per part de qui es beneficià de la feina tècnica que generà la dita factura. **Però el que sí que es reclama per aquesta part agent, en haver hagut de patir les vicissituds que li ha infligit el defenent, és l'import de dotze mil euros (12.000 €) que el senyor APS acceptava com cobrat, per gentilesa professional, en la seva factura d'honoraris tècnics 2 i en les següents, documents 6 i següents aportats amb l'escrit de demanda, els "12.000,00 € (1r a compte)", perquè en haver de demanar auxili judicial per poder cobrar els seus emoluments, no vol mantenir la consideració de descompte per condonació de 12.000 € a favor de qui no compleix ni amb la seva paraula, ni amb les seves obligacions.**"*

Caldrà doncs comprovar si el recurrent ha d'abonar o no aquest import que deriva del concepte suara esmentat (gentilesa professional condicionada).

I el cas és que malgrat compartir l'argument de la part recorreguda de què un incompliment del deutor no es pot veure correspost per l'obtenció del benefici pactat pel cas de complir-se les condicions acordades (i incomplertes), el cert és que tot i que del foli 81 (document 6 de la demanda) es constata l'existència del còmput de 12.000 € com a primer a compte (vid. "52.561,69 € - 12.000,00 € (1r a compte) = 40.561,69 €"), enlloc més del document no es menciona la pretesa condició, no essent fins al foli 137 (doc. 26 de la demanda), on es fa un breu comentari al respecte en la nota (1) que obra al peu de pàgina i on es diu (en relació als 12.000 pagats al 2005): *"Aquests 12.000,00 corresponen a la feina feta de regularització administrativa de l'edifici X per a poder-se legalitzar dins del Pla d'Urbanisme davant del Comú d'Encamp i no haurien d'imputar-se a la feina del projecte de regularització amb ampliació de l'edifici fet posteriorment en compliment de la nova legalitat que va permetre el POUP. Com a deferència envers la propietat s'ha considerat com un acompte quan s'haurien hagut de cobrar"*.

Enlloc no es menciona cap condició, per lògica que sigui la seva explicació. El que es deriva de la prova practicada és l'existència d'un descompte com a deferència per part de l'arquitecte, però sense vincular-lo a cap obligació per part del client que, de tota manera, ha de poder discutir l'import dels honoraris si no el troba conforme a les seves expectatives, amb independència del descompte del que s'hagi pogut beneficiar (que en tot cas tampoc se li reclamava en la carta de reclamació del deute que obra al foli 27).

Conseqüència de l'exposat és la revocació de la Sentència en relació a l'obligació d'abonar els 12.000 € referits. Del que es deriva que la part recurrent no ha de pagar 47.958 € a la part recorreguda, sinó 35.958 €, o el que és el mateix, ja va pagar 68.167,51 €, donat que els 12.000 € discutits van ser objecte de descompte per la part recorreguda.

Quart.- Pel que fa a la invocada prescripció en relació a la reclamació del pagament de la factura de l'any 2005, en haver-se acreditat que el concepte pel que es reclamen els 12.000 € queda desvinculat d'aquesta factura ja abonada, no faria falta fer referència a la prescripció invocada, ja que la factura fou degudament pagada.

Ara bé, als efectes d'esvair al màxim els dubtes generats per aquesta qüestió, hem de confirmar el contingut de la Sentència recorreguda en relació al que ja hem manifestat en diferents ocasions, com per exemple en la Sentència de data 24 d'octubre de 2017, TSJC-113/2017: *"(...) Però, hem de recordar la nostra sentència 206/15 del 30-06-2016 confirmada molt recentment (TSJC 529/16) que aporta una precisió important i defineix un criteri clar en relació al dies a quo del termini de reclamació dels honoraris d'arquitecte. I és que si bé, segons el criteri general, el punt de partida de computació del termini és el moment on el creditor podia exercitar la seva acció de reclamació (teoria de l'actio nata), en un cas on l'arquitecte continua treballant per l'obra contractada amb el client i deutor, el còmput del termini no es pot iniciar fins al moment on hi deixa de treballar. Així, poc importa que la reclamació final integri treballs que es varen realitzar més de tres anys enrere. (...)"*.

En conseqüència, fins i tot en el cas de què es reclamés la factura del 2005, aquesta reclamació de l'arquitecte no es trobaria prescrita.

Cinquè.- Finalment, en relació al preu de l'obra sobre el que s'han de calcular els honoraris de l'arquitecte, que la part recurrent entén que ascendeix a 1.251.469 € i no a 1.671.374 €, com estableix la Sentència d'instància, en aquest supòsit les parts van pactar sobre quin import s'havien de calcular els honoraris de l'arquitecte, ja que consten a les factures emeses per ell i abonades pel senyor MMS (vid. foli 81 i ss): *"L'import del HT es calcularà sobre l'import real de l'obra executada en el cas que aquesta superior l'estimació realitzada per a les fases previstes, fent-se la regularització corresponent. La direcció d'obra s'aplicarà sobre l'import de les*

certificacions mensuals i en el seu defecte mensualment sobre el valor d'obra realitzat.”

I en aquest sentit, aquesta Sala, per Sentència de data 30 de juliol de 2019, TSJC-406/2018, ja va tenir ocasió de definir el cost real final de l'obra : *“Per contra, el cost real final de l'obra és com la seva denominació indica, la xifra final resultant de l'execució de tota l'obra, tant el que ja estigués pressupostat, com els sobre costos afegits (bé sigui per treballs fora de pressupost, encariment de preus del material o de la mà d'obra, imponderables climatològics o d'altra naturalesa que retarden l'execució i augmenten la despesa sobre tot de personal, etc.) que són pràcticament inevitables en qualsevol obra, els quals forcen una desviació de la despesa, com també les despeses generals, el benefici industrial i els impostos. Aquest concepte ja no és una valuació global anticipada, un pressupost, sinó que ja és una dada empírica dels costos invertits”*.

Tot i així, el que discuteix la part recurrent és que en el cost de l'obra executada s'hi incloguin les partides fetes directament per la propietat, per quant considera que l'arquitecte no les hauria certificat, ni les hauria controlat, no tenint sentit que sobre aquest import hi apliqui el 6 % pactat dels honoraris.

En aquest cas, però, la prova practicada i, sobre tot les anotacions existents en el llibre d'obra, mostren que l'arquitecte efectuava un seguiment tant de les persones que entraven a l'obra, amb independència de per compte de qui treballessin, com dels treballs que s'hi efectuaven, amb independència de qui els realitzés. L'arquitecte va fer tota la feina de seguiment de l'obra amb independència de qui hagués procedit a la seva execució.

Per tant, malgrat en un primer moment el cost de l'obra s'estimés inicialment en 1.251.469 €, i les primeres factures dels honoraris es calculassin sobre aquest import, tenint en compte que, com ja hem dit, el

cost real és la xifra final resultant de l'execució de tota l'obra, és sobre aquest import sobre el que cal aplicar el percentatge d'honoraris pactat (del 6%). I aquest import ha resultat acreditat que ascendí a 1.671.374 €. D'aplicar-se el percentatge sobre l'import interessat per la part recurrent, no l'estaríem aplicant sobre l'import real de l'obra executada, tal i com les parts van convenir.

Sisè.- Discuteix també l'apel·lant la identificació dels treballs que hauria realitzat la propietat, per posar en dubte el cost real de l'obra sobre el que s'han aplicat els honoraris de l'arquitecte.

En aquest sentit hem de posar de relleu que la part recorreguda ha manifestat en diverses ocasions que la valoració de l'obra per ella efectuada ha estat de mínims, ja que la part recurrent li va complicar molt la seva valoració amb la seva intervenció directa en l'execució de la mateixa. Participació de la propietat en l'obra que consta acreditat en el llibre d'obra, havent-se així mateix acreditat també la seva manca de col·laboració i la de la seva família en la instància, en no haver comparegut en tràmit de pràctica de proves tot i haver estat citats per la part avui recorreguda.

En tot cas, la condició de mínima de valoració de l'obra efectuada per l'arquitecte senyor APS resta confirmada per l'informe pericial que obra als autes i mostra que el preu de l'obra era molt superior. Informe que malgrat no sigui judicial, no per això perd tot el seu valor probatori com pretén la part recurrent, havent pogut la mateixa encomanar-ne un per poder acreditar que el preu de l'obra era el que ella interessa, en lloc de criticar que la part recorreguda no interessés la pràctica d'una pericial judicial.

Procedeix en conseqüència la confirmació del valor real de l'obra que conté la Sentència apel·lada.

Setè.- Les raons fins ara descrites comporten l'estimació parcial de la demanda i la no imposició de les costes en primers instància.

Vuitè.- L'èxit parcial del recurs interposat per la representació processal del senyor MMS ha de comportar la no imposició de costes en aquesta alçada.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, ha pres la següent

DECISIÓ

Primer.- ESTIMAR MOLT PARCIALMENT el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal del senyor MMS, en el sentit de que el mateix ha de ser condemnat a satisfer al senyor APS la suma de 35.958 €, enlloc dels 47.958 € que fixava la Sentència de l'Hble. Tribunal de Batlles de data 15 d'abril de 2020, majorada amb els interessos al tipus legal des de la contesta a la demanda.

Segon.- NO IMPOSAR les costes judicials ocasionades en cap de les dues instàncies, havent d'assumir cada part les pròpies.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-